

Arviointikertomus vuodesta 2021

Etelä-Karjalan hyvinvointialueen
tarkastuslautakunta

Sisällys

1. Esipuhe.....	1
2. Tarkastuslautakunnan toiminta.....	2
3. Väliaikaisen valmistelutoimielimen toiminta.....	3
4. Hyvinvointialueen talousarvion toteutuminen	6

1. Esipuhe

Suomessa hyväksyttiin 29.6.2021 voimaan tulevaksi laki sosiaali- ja terveydenhuolto- ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaantulon toimeenpanosta. Tässä sote-uudistuksessa Suomeen perustettiin 22 + 1 hyvinvointialuetta, joista yksi on Etelä-Karjalan hyvinvointialue. Etelä-Karjalan hyvinvointialue toimii Etelä-Karjalan maakunnan alueella, jossa asuu hieman alle 127 000 asukasta. Etelä-Karjalan maakunnan muodostavat Imatran, Lappeenrannan, Lemin, Luumäen, Parikkalan, Rautjärven, Ruokolahden, Savitaipaleen ja Taipalsaaren kunnat.

Hyvinvointialueen toiminnan käynnistämiseksi tarvittiin väliaikainen hallinto huolehtimaan niistä välttämättömistä ehdotetun voimaantulon mukaisista toimenpiteistä, jotka on tehtävä lainsäädännön voimaantulon 1.7.2021 jälkeen ennen aluevaltuuston toimikauden alkua 1.3.2022. Väliaikainen valmistelutoimielin (VATE) vastasi hyvinvointialueen toiminnan ja hallinnon käynnistämisen valmistelusta siihen saakka, kunnes aluevaltuusto oli valittu ja aluevaltuuston asettama aluehallitus oli aloittanut toimintansa.

Tässä arviointikertomuksessa Etelä-Karjalan hyvinvointialueen tarkastuslautakunta ottaa kantaa siihen, miten hyvinvointialueen valmistelussa onnistuttiin tilikaudella 2021. Arviointikertomus kohdistuu VATE:n alaisen toiminnan arviointiin. Hyvinvointialueen tilinpäätöksestä on mahdollista saada lisää kuvailutietoa siitä, mitä hyvinvointialueen valmistelussa on ensimmäisellä tilikaudella tehty.

Talvella 2022 käytyjen aluevaalien jälkeen väliaikainen valmistelutoimielin jaostoinen on laukannut toimimasta. Hyvinvointialueella toimivat nyt pysyvät aluevaltuusto ja aluehallitus, ja hyvinvointialue aloittaa toimintansa 1.1.2023.

2. Tarkastuslautakunnan toiminta

Hyvinvointialueesta annetun lain 125 §:n mukaan aluevaltuusto asettaa tarkastuslautakunnan hallinnon ja talouden tarkastuksen sekä arvioinnin järjestämistä varten. Tarkastuslautakunnan tehtävä on mm. arvioida, ovatko aluevaltuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet hyvinvointialueella ja hyvinvointialuekonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla.

Aluevaltuusto valitsi tarkastuslautakuntaan 15.3.2022 seuraavat jäsenet ja varajäsenet:

Jäsen	Varajäsen
<i>Toni Suihko, puheenjohtaja</i>	<i>Iikko Voipio</i>
<i>Riitta Munnukka, 1. varapuheenjohtaja</i>	<i>Anna-Maija Sipiläinen</i>
<i>Johanna Thomander-Tiainen</i>	<i>Tiina Pulkkinen</i>
<i>Tuija Kuikka</i>	<i>Päivi Kärmeniemi</i>
<i>Risto Kakkola</i>	<i>Jarmo Maijanen</i>
<i>Päivi Löfman</i>	<i>Marjatta Laukkanen</i>
<i>Kalle Saarela</i>	<i>Kari Kattainen</i>
<i>Jouko Saramies</i>	<i>Juha Rantalainen</i>
<i>Johanna Auranen</i>	<i>Danisa Zinhu</i>

Koska hyvinvointialueen väliaikaisen valmistelutoimielimen toiminta alkoi 1.7.2021 ennen aluevaltuuston valintaa, ei toiminnalle asetettu valtuustotason tavoitteita. Arvioitava tilikausi on vain puolen vuoden mittainen. Jatkossa toiminnan ja talouden tavoitteet asettaa hyvinvointialueen talousarvioissa hyvinvointialueen aluevaltuusto.

Tietolähteinä arvioinnissa on käytetty hyvinvointialueen tilinpäätöstä, muita saatavilla olleita kokousmateriaaleja sekä ministeriölle toimitettua tilannekuvaa valmistelutilanteessa 31.12.2021.

Tilintarkastajana toimi tilikaudella 2021 BDO Audiator Oy, vastuullisena tilintarkastajana JHT, KHT Ulla-Maija Tuomela. BDO Audiator Oy myös avusti tarkastuslautakuntaa arviotikertomuksen laatimisessa.

3. Väliaikaisen valmistelutoimielimen toiminta

Sosiaali- ja terveydenhuoltoa koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaantulon voimaantulon annettuna lain (616/2021, voimaantulolaki) 8 §:n mukaan hyvinvointialueen väliaikainen valmistelutoimielin vastaa hyvinvointialueen toiminnan ja hallinnon käynnistämisen valmistelusta siihen saakka, kunnes aluevaltuusto on valittu ja aluevaltuuston asettama aluehallitus on aloittanut toimintansa.

Voimaantulolain 10 §:n mukaan väliaikaisen valmistelutoimielimen tuli johtaa toiminnan ja hallinnon käynnistämisen valmistelua ja käyttää sitä koskevaa päätösvaltaa. Lisäksi sen tehtäviin kuului käyttää puhevaltaa tehtäviinsä liittyen aluevaltuuston toimikauden alkuun asti.

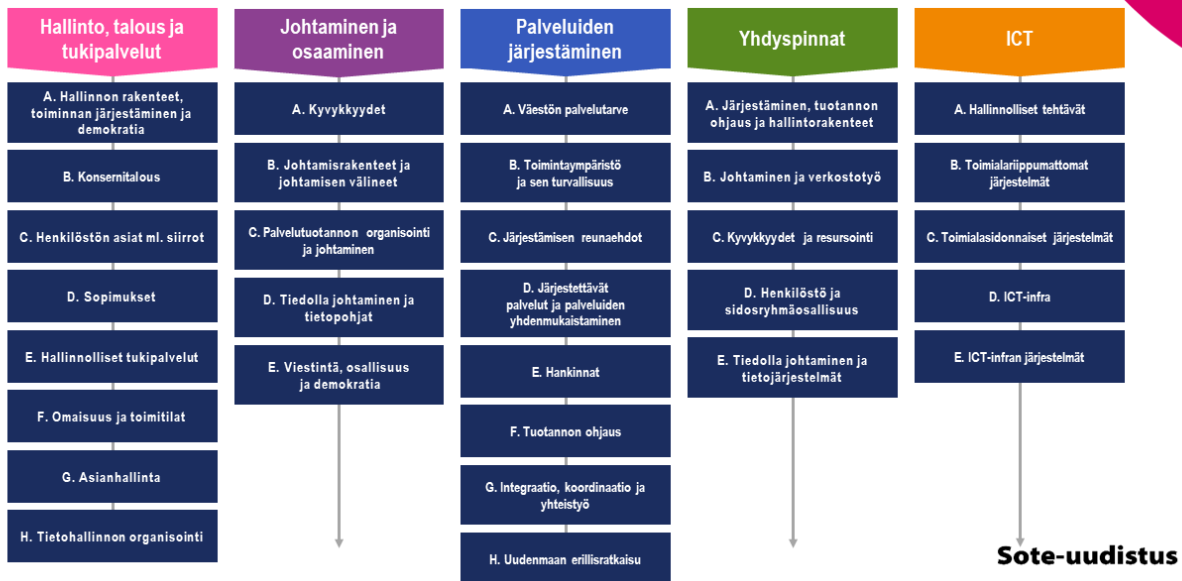
Valmistelutoimielimen tehtävänä oli yhteistyössä niiden viranomaisten kanssa, joista tehtäviä ja niitä hoitavaa henkilöstöä siirtyy hyvinvointialueelle:

1. selvittää hyvinvointialueille siirtyvä henkilöstö ja valmistella aluevaltuustolle ehdotukset henkilöstön siirtosuunnitelmaksi ja -sopimuksiksi;
2. osallistua hyvinvointialueelle siirtyvän irtaimen ja kiinteän omaisuuden selvittämiseen;
3. osallistua hyvinvointialueelle siirtyvien sopimusten ja näitä koskevien oikeuksien ja velvollisuuksien selvittämiseen;
4. osallistua hyvinvointialueelle siirtyvien hallinto- ja palvelutehtävien hoitamista tukevien tieto- ja viestintäteknisten järjestelmien ja ratkaisujen selvittämiseen;
5. valmistella hyvinvointialueen toiminnan ja hallinnon järjestämistä sekä tilintarkastajan valintaa;
6. päättää hyvinvointialueen vuosien 2021 ja 2022 talousarviosta;
7. osallistua ensimmäisten aluevaalien järjestämiseen;
8. valmistella muut hyvinvointialueen toiminnan ja hallinnon käynnistämiseen välittömästi liittyvät asiat;
9. valmistella ja toteuttaa edellä 1–8 kohtia koskeva riskienhallinta.

Voimaantulolain mukaan Vatella oli mahdollisuus asettaa poliittinen seurantaryhmä seuramaan uudistuksen toimeenpanoa ja valmistelemaan poliittiseen päätöksentekoon liittyviä asioita.

Vate kokoontui vuonna 2021 kymmenen kertaa. Sen tehtävänä oli varmistaa, että valmistelu etenee suunnitellusti. Henkilöstön edustaja osallistui VATEn kokouksiin. Uudistuksen valmistelua ohjattiin valtakunnallisesti yhteisen tiekartan avulla. Käytännön valmistelutyötä tehtiin viidessä VATEn alaisuudessa toimivassa valmistelutyöryhmässä, ja nämä työryhmät mukailivat valtakunnallisen tiekartan tehtäväkokonaisuuksia.

Alueellisen toimeenpanon tiekartta

Valmisteluun osallistui yhteensä alle 20 pääosin osa-aikaisessa työsuhteessa olevaa henkilöä tilikaudella. Valmisteluun osallistui myös joukko henkilöitä, joilla ei ollut työsopimusta hyvinvointialueeseen. Viestinnän ja taloushallinnon asiantuntemusta ostettiin Eksotelta.

Tilinpäätöksen mukaan hyvinvointialueen valmistelu eteni suunnitellusti aikataulussa ja hallinnolliset toimet toiminnan käynnistämiseksi saatiin tehtyä.

Edellä oleva kuva on valtakunnallinen tiekartta, jota kaikkien hyvinvointialueiden tuli valmistelussa noudattaa. Tiekartassa yksi osa-alue on johtaminen ja osaaminen. Tilinpäätöksessä on kerrottu toiminnasta johtamisen ja osaamisen näkökulmasta. Tämä työryhmä tuotti kolme keskeistä dokumenttia jatkovalmisteluun. Nämä olivat henkilöstö- ja koulutus suunnitelma, työhyvinvointiohjelma sekä suunnitelma henkilöstöstrategiasta. Tarkastuslautakunnan mielestä on hyvä, että henkilöstöasiat on nostettu valmistelussa esille olennaisena asiana.

Tiekartassa oli myös neljä muuta osa-alueita. Näiden neljän muun toiminnasta tai tuotoksista ei ole raportoitu tilinpäätöksessä. **Huolimatta siitä, että toiminnalle ei vielä ollut asetettu valtuuston tavoitteita, olisi tilinpäätöksessä ollut tarkoituksenmukaista tuoda esille olennaisimmat toiminnan saavutukset, jotta aluevaltuusto voisi käyttää tarpeelliseksi katsomaansa tietoa hyödykseen jatkossa.**

Tarkastuslautakunta sai käyttöönsä arvioinnin tueksi VATEn laatiman tilannekuvan 31.12.2021. Tilannekuvat on toimitettu ministeriölle kuukausittain. Vuoden lopun tilanteessa kuva osoittaa, että Etelä-Karjalan valmiusaste viidessä eri tehtäväkentässä on hyvällä tasolla. Vihreä väri tarkoittaa, että yli 75 % tehtävistä on käynnissä tai valmiita.

ICT-toimintojen suunnittelusta oli käynnissä 77 % ja tai valmiina 14 %, mikä sekin oli valtakunnallisesti verrattuna hyvässä vaiheessa. ICT:ssä käynnistämättä oli 9 % tehtävistä. ICT-kokonaisuus kuitenkin eteni, kriittiset kokonaisuudet kerrottiin olevan hoidossa ja hankepäällikkö oli rekrytoitu. Muut neljä osa-aluetta tehtävineen olivat tilannekuvan mukaan kokonaan käynnissä ja osa jo valmiina.

	Hallinto, talous ja tukipalvelut	Johtaminen ja osaaminen	Palveluiden järjestäminen	Yhdyspinnat	ICT
Tehtävien lkm yht.	69	30	17	20	55
Etelä-Karjala	99 %	100 %	100 %	100 %	91 %
Etelä-Pohjanmaa	96 %	100 %	100 %	75 %	98 %
Etelä-Savo	87 %	90 %	94 %	85 %	93 %
Helsinki	84 %	100 %	86 %	100 %	100 %
HUS	96 %	100 %	100 %	-	100 %
Itä-Uusimaa	86 %	90 %	82 %	100 %	55 %
Kainuu	72 %	60 %	47 %	75 %	82 %
Kanta-Häme	100 %	97 %	100 %	35 %	65 %
Keski-Pohjanmaa	100 %	100 %	100 %	100 %	91 %
Keski-Suomi	90 %	93 %	88 %	100 %	100 %
Keski-Uusimaa	100 %	100 %	100 %	100 %	71 %
Kymenlaakso	93 %	97 %	100 %	95 %	100 %
Lappi	71 %	83 %	94 %	100 %	73 %
Länsi-Uusimaa	65 %	80 %	41 %	40 %	51 %
Pirkanmaa	94 %	97 %	88 %	80 %	91 %
Pohjanmaa	100 %	97 %	88 %	70 %	78 %
Pohjois-Karjala	100 %	100 %	100 %	100 %	85 %
Pohjois-Pohjanmaa	68 %	77 %	82 %	100 %	93 %
Pohjois-Savo	94 %	70 %	82 %	100 %	98 %
Päijät-Häme	86 %	90 %	88 %	100 %	80 %
Satakunta	78 %	90 %	71 %	65 %	40 %
Vantaa-Kerava	64 %	70 %	88 %	70 %	80 %
Varsinais-Suomi	72 %	77 %	65 %	45 %	40 %

Etelä-Karjalan joulukuun 2021 tilannekuvaraportissa on esitetty huoli siitä, että kuntien talousarviot vuodelle 2022 ovat jo lähtökohtaisesti alijäämäisiä. Eksoten talousarvio on raportin mukaan 7 milj. euroa suurempi kuin kuntien ilmoittamat sote-menot vuodelle 2022. Raportin mukaan odotettuihin säästöihin ei tulla Eksotessa pääsemään. Myös pelastustoimen rahoitus huoletti.

Johtamis- ja organisaatorakenne oli vuodenvaihteessa työn alla. Erilaisista malleista oli käyty keskustelua poliittisessa seurantaryhmässä ja VATEssa. Poliittinen seurantaryhmä osaltaan ohjasi johtamisen rakenteen kehitystyötä sekä sai kuukausittain kokouksissaan selvityksen senhetkisistä tilannekuvista.

Tarkastuslautakunnan käsityksen mukaan hyvinvointialue ei ole toistaiseksi valmistellut sisäisen tarkastuksen toimintoa. Systemaattinen sisäinen valvonta tulee toimeenpanna osaksi toimintaa ja samalla ratkaista sisäisen tarkastuksen toiminto tarkoituksenmukaisella tavalla hyvinvointialuelain mukaisesti.

Hyvinvointialueen valmisteluun saattaa sisältyä riski, että kaikkea tarvittavaa ei ole ollut mahdollista valmistella tai huomioida määräajassa. Tarkastuslautakunnan tietoon ei kuitenkaan ole tullut asioita, joiden voitaisiin todeta jääneen kokonaan valmistelematta. Valtakunnallisella tasolla tarkasteltuna Etelä-Karjala eteni valmistelussa valtakunnallisesti verratuen hyvin.

4. Hyvinvointialueen talousarvion toteutuminen

Valtiovarainministeriö alkoi maksaa hyvinvointialueille valmistelurahoitusta, kun väliaikaiset valmistelutoimielimet oli asetettu. Määrärahaa on voinut käyttää hyvinvointialueiden perustamiseen ja toimintaan sekä väliaikaisten valmistelutoimielinten kustannuksiin.

Avustukset kirjattiin toimintatuottoihin syntyneiden kulujen suhteessa. Hyvinvointialue sai ensin Valtiovarainministeriöstä virheellisen ohjeen kirjata tulosvaikutteisesti koko saatu rahoitus, vaikka sitä ei käytetty kuin osin vuonna 2021. Kesäkuun alussa saadun uuden ohjeistuksen jälkeen tilinpäätös kirjattiin ja aluehallitus käsitteli sen uudelleen.

Avustustuotot olivat 298,4 te. Tuotoista hallinnolliseen valmisteluun kohdentui avustusta 276 te ja loput sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistamiseen liittyvän ICT-muutoksen esivalmisteluun. Tilikaudella 2021 käyttämättä jäänyttä rahoitusta jäi tuleville vuosille yhteensä 818,6 te.

Toimintakulujen suurin erä oli henkilöstökulut, joita kertyi 232 te. Palvelujen ostoihin kului 66,3 te. Suunnitelman mukaisia poistoja ei vielä ollut toiminnan vasta käynnistyttyä. Tilikauden tulos ja yli-/alijäämä oli 0 euroa.

Rahoituslaskelmalta nähdään, että investointimenot olivat 15 te. Talousarviossa investointeihin ei ollut vielä varauduttu. Investointeja toteutui Meidän IT ja Talous Oy:n, 2M-IT Oy:n ja Kuntien Tiera Oy:n osakkeiden hankinnat yhteensä 7 332 euroa. Tämän lisäksi investointina toteutui asianhallintajärjestelmän perustamiskuluja.

Taseen loppusumma 31.12.2021 oli 1,038 milj. euroa.

Hyvinvointialueen toiminta oli tilikaudella taloudellisessa mielessä hyvin pientä. Koska tilikausi 1.7.-31.12.2021 oli ensimmäinen tilikausi toiminnalle, ei aiempien vuosien vertailutietoja ole saatavilla.

Hyväksytty kokouksessa 7.6.2022 ja allekirjoitettu sähköisesti.

Toni Suihko
puheenjohtaja

Riitta Munnukka
varapuheenjohtaja

Johanna Auranen
jäsen

Risto Kakkola
jäsen

Tuija Kuikka
jäsen

Kalle Saarela
jäsen

Jouko Saramies
jäsen

Johanna Thomander-Tiainen
jäsen

SIGNATURES**ALLEKIRJOITUKSET****UNDERSKRIFTER****SIGNATURER****UNDERSKRIFTER**

This documents contains 9 pages before this page

Dokumentet inneholder 9 sider før denne siden

Tämä asiakirja sisältää 9 sivua ennen tätä sivua

Dette dokument indeholder 9 sider før denne side

Detta dokument innehåller 9 sidor före denna sida

authority to sign

representative

custodial

asemavaltuus

nimenkirjoitusoikeus

huoltaja/edunvalvoja

ställningsfullmakt

firmateckningsrätt

förvaltare

autoritet til å signere

representant

foresatte/verge

myndighed til at underskrive

repræsentant

frihedsberøvende

SIGNATURES**ALLEKIRJOITUKSET****UNDERSKRIFTER****SIGNATURER****UNDERSKRIFTER**

This documents contains 10 pages before this page

Dokumentet inneholder 10 sider før denne siden

Tämä asiakirja sisältää 10 sivua ennen tätä sivua

Dette dokument indeholder 10 sider før denne side

Detta dokument innehåller 10 sidor före denna sida

authority to sign

representative

custodial

asemavaltuus

nimenkirjoitusoikeus

huoltaja/edunvalvoja

ställningsfullmakt

firmateckningsrätt

förvaltare

autoritet til å signere

representant

foresatte/verge

myndighed til at underskrive

repræsentant

frihedsberøvende